

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9So/134/2013
Identifikačné číslo spisu:	2011200148
Dátum vydania rozhodnutia:	09.12.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:2011200148.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Jany Henčekovej, PhD., v právnej veci navrhovateľky: IT.XX, bytom Pusté Úľany, Hlavná č.XXX/XXX, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul.29.augusta č.8, Bratislava, o predčasný starobný dôchodok, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Trnave, z 09.júla 2013, č.k. 43Sd/22/2011-80, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave, z 09. júla 2013, č.k. 43Sd/22/2011-80, p o t v r d z u j e .

II. Navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd rozsudkom z 09.júla 2013, č.k. 43Sd/22/2011-80, potvrdil rozhodnutie odporkyne číslo XXX XXX XXXX X z 27.mája 2010 a navrhovateľke nepriznal náhradu trov konania.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že rozhodnutím číslo XXX XXX XXXX X z 03.09.2012 (ďalej len „rozhodnutie odporkyne“) odporkyňa podľa § 67 ods.1 zákona č.461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) zamietla žiadosť navrhovateľky o priznanie predčasného starobného dôchodku k 23.01.2008 z dôvodu, že suma tohto dôchodku, určená k 23.01.2008 (5 580 Sk), nie je vyššia ako 1,2 násobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu. Navrhovateľka namietala, že odporkyňa nevychádzala z jej skutočne dosiahnutých hrubých príjmov, lebo údaje na mzdových listoch nezodpovedajú údajom na výplatnej páske; pri odchode zo zamestnania (Okresná správa spojov Galanta k 31.08.1989 a Západoslovenské riaditeľstvo spojov v Galante k 31.03.1991) podpísala evidenčné listy o dobách zamestnania (ďalej aj „ELDZ“), tieto však odporkyni predložené neboli a s ELDZ bolo podľa jej názoru manipulované. Taktiež namietala, že do rozhodného obdobia jej boli nesprávne hodnotené roky 1992 a 1996, kedy bola evidovaná ako uchádzač o zamestnania, a roky 2000, 2001, 2006 a 2007, lebo od 03.04.2000 do 31.07.2001 poberala peňažný

príspevok za opatrovanie matky a od 01.08.2001 do 12.11.2006 za opatrovanie otca. Krajský súd mal po preskúmaní postupu a rozhodnutia odporkyne za preukázané, že odporkyňa vykonala dokazovanie v intenciách rozsudku Krajského súdu v Trnave, č. k. 42Sd/98/2008 zo dňa 20.10.2008 a vychádzala z opraveného ELDZ, ktorý navrhovateľka dňa 15.02.2010 podpísať odmietla. Podľa uvedeného ELDZ, vyhotoveného právnym nástupcom zamestnávateľov navrhovateľky (Telekom, a.s.) navrhovateľka v dobe od 01.09.1989 do 31.12.1989 (za 122 dní) mala hrubý zárobok 11 262 Sk, v dobe od 01.01.1990 do 31.12.1990 (365 dní, z toho 15 dní PN) hrubý zárobok 36 581 Sk a v dobe od 01.01.1991 do 31.03.1991 hrubý zárobok 13 115 Sk. Zistil, že od 16.09.1992 do 02.07.1996 a od 15.05.1999 do 02.04.2000 bola navrhovateľka nezamestnaná, ale nebola dobrovoľne dôchodkovo poistená. Obdobie poberania peňažného príspevku za opatrovanie rodičov s ťažkým zdravotným postihnutím od 01.08.2001 (doposiaľ) jej nebolo hodnotené z dôvodu, že od 01.08.2001 do 31.12.2003 nebola dobrovoľnou pracovníčkou opatrovateľskej služby a teda nebola nemocensky poistená za podmienok a v rozsahu ustanovení §§ 80 až 93 vyhlášky ÚRO č.143/1965 Zb., resp. v období od 01.01.2004 do 12.11.2006 nepreukázala, že by bola povinne dôchodkovo poistenou osobou. Vzhľadom na uvedené krajský súd skonštatoval, že odporkyňa správne zohľadnila aj obdobia dôchodkového poistenia navrhovateľky a rozhodnutie odporkyne potvrdil. Navrhovateľke náhradu trov konania nepriznal, lebo nebola v konaní úspešná.

Navrhovateľka napadla rozsudok krajského súdu včas podaným odvolaním z 12.08.2013 a namietla v ňom, že na Krajský súd v Trnave nepodala žiadny opravný prostriedok proti rozhodnutiu odporkyne zo dňa 27.05.2010.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu poukázala na to, že navrhovateľka opravný prostriedok proti jej rozhodnutiu z 27.05.2010 podala dňa 23.06.2010 a preto v tejto časti odvolania považuje námietku navrhovateľky za nedôvodnú. Trvala na vecnej správnosti preskúmaného rozhodnutia a z toho dôvodu navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny.

Vzhľadom na nejasnosť podania, označeného ako odvolanie, krajský súd navrhovateľku uznesením, č. k. 43Sd/22/2011-87 zo dňa 20.09.2013, vyzval na doplnenie podania podľa § 205 ods.1 v spojení s § 42 ods.3 O.s.p. Navrhovateľka v reakcii na výzvu krajského súdu v podaní z 03.10.2013 doplnila, že „je potrebné celú záležitosť odložiť a vyčkat’ na rozhodnutie Medzinárodného súdneho dvora v Luxemburgu“. Keďže z tohto podania nebolo zrejmé, či navrhovateľka žiada o prerušenie konania o odvolaní, ani z akého dôvodu, Najvyšší súd Slovenskej republiky ju vyzval, aby doplnila svoje odvolania a proti rozsudku krajského súdu a uviedla, v akej veci sa obrátila na medzinárodné súdne inštitúcie.

Navrhovateľka v podaní z 27.10.2014 poukázala na to, že dňa 09.02.2011 podala ohľadom predčasného starobného dôchodku žalobu na Najvyšší súd Slovenskej republiky a preto ho vyzýva, aby v tejto záležitosti konal. V žalobe uvádza všetky námietky proti výpočtu predčasného starobného dôchodku, nenastala žiadna náprava a preto trvá na všetkých námietkach.

Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že najvyššiemu súdu bolo dňa 17.02.2011 doručené podanie navrhovateľky zo 16.02.2011, označené ako „žaloba na prieťahy v konaní pri výmere predčasného starobného dôchodku“. Vec bola na najvyššom súde vedená pod sp. zn. 7Sžnč/2/2011. Najvyšší súd postúpil toto podanie krajskému súdu v Trnave na účely zistenia, či sa navrhovateľka domáha preskúmania rozhodnutia odporkyne z 27.05.2010, alebo či žiada postup podľa § 250t Občianskeho súdneho poriadku (O.s.p.). Súčasne krajský súd usmerni, že vec má predložiť najvyššiemu súdu len vtedy, ak navrhovateľka bude žiadať o odstránenie nečinnosti odporkyne.

Navrhovateľka na výzvu krajského súdu jednoznačne uviedla, že žiada o preskúmanie rozhodnutia odporkyne z 27.mája 2010.

Z ustanovenia § 220 zákona č.461/2003 Z.z. rozhodnutie Sociálnej poisťovne vo veciach dôchodkových dávok preskúmava súd.

Podľa § 250m ods.1, 2 O.s.p. konanie o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí Sociálnej poisťovne vo veciach dôchodkových dávok sa na súde začína na návrh, ktorým je opravný prostriedok proti rozhodnutiu správneho orgánu. Návrh sa podáva na príslušnom súde v lehote tridsiatich dní od doručenia rozhodnutia, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje niečo iné. Návrh je podaný včas aj vtedy, ak bol podaný v lehote na orgáne, ktorý vydal rozhodnutie. Ak rozhodnutie neobsahuje poučenie o opravnom prostriedku alebo ak obsahuje nesprávne poučenie, možno ho napadnúť do šiestich mesiacov od jeho doručenia.

Podľa § 41 ods.2 O.s.p. každý úkon posudzuje súd podľa jeho obsahu, aj keď je úkon nesprávne označený.

Na konanie o preskúmanie rozhodnutia Sociálnej poisťovne vo veciach dôchodkových dávok je príslušný krajský súd (§ 246b ods.2 O.s.p.).

Z citovaného ustanovenia vyplýva, že o opravnom prostriedku navrhovateľky (žalobe na prietahy v konaní pri výmere predčasného starobného dôchodku) správne v prvom stupni konal krajský súd, a to v konaní vedenom konal pod sp. zn. 43Sd/22/2011.

Najvyšší súd Slovenskej republiky podanie navrhovateľky z 27.10.2014 posúdil odvolanie a jeho doplnenia podľa ich obsahu (§ 41 ods.2 O.s.p.) a mal za to, že navrhovateľka napáda nesprávnosť rozsudku krajského súdu z dôvodov, uvedených v opravnom prostriedku proti rozhodnutiu odporkyne z 27.05.2010.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods.2 O.s.p.), preskúmal rozsudok krajského súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods.2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľky nemožno vyhovieť.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o zamietnutí žiadosti navrhovateľky o predčasný starobný dôchodok z dôvodu, že jeho výška ku dňu 23.01.2008 nie je vyššia ako 1,2 násobok životného minima pre jednu fyzickú osobu.

Navrhovateľka namietala, že odporkyňa postupovala nesprávne, keď hrubé zárobky za roky 1987 až 1991 hodnotila podľa opravených ELDZ, vyhotovených v roku 2010, lebo podľa výplatných pásov mala vyššie zárobky.

Podľa § 257 zákona č.461/2003 Z.z. osobný vymeriavací základ vymeriavací základ v období pred 1. januárom 1993 je úhrn hrubých zárobkov za príslušný kalendárny rok, ktoré podliehali dani zo mzdy bez odpočítania tejto dane.

Z osobného listu dôchodkového poistenia (ďalej len „OLDP“), ktorý tvorí prílohu rozhodnutia odporkyne z 27.05.2010 (vyhotoveného 23.04.2010) vyplýva, že navrhovateľka mala podľa ELDZ v roku 1987 hrubý zárobok zhodnotený vo výške 19 732 Kčs, v roku 1988 vo výške 12 256 Kčs, v roku 1989 vo výške 27 620 Kčs (do 31.08.1989, teda za 243 dní v sume 16 358 Sk + v sume 11 262 od 01.09.1989, t.j. za 122 dní), v roku 1990 vo výške 36 581 Kčs a v roku 1991 (do 31.03.1991) vo výške 13 115 Kčs .

Zo mzdových listov za roky 1987, 1988 a 1989 nevyplýva, že by navrhovateľka mala iný základ dane zo mzdy ako hrubé zárobky, vykázané v OLDP.

Navrhovateľka ničím nepreukázala, že by hrubý zárobok za rok 1990 bol na osobnom liste dôchodkového poistenia vykázaný nesprávne.

Navrhovateľka namietla konkrétne len výšku hrubého zárobku za rok 1991(do 31.03.), ktorý má na

OLDP započítaný v sume 13 145 Kčs.

Podľa mzdového listu za tento rok navrhovateľka mala v januári hrubý zárobok (základ dane) vo výške 3 912 Sk, vo februári vo výške 2 712 Sk a v marci vo výške 6 491 Sk.

Tak podľa mzdového listu ako aj podľa výplatnej pásky za marec 1991 navrhovateľke patrili iba: základná mzda 2229 Kčs, paušálny príplatok 1961 Kčs, prémie 600 Kčs, odmeny 985 Kčs, pod. HV v sume 580 Kčs a náhrada za dovolenku v sume 136 Kčs, spolu teda iba suma 6491 Kčs. Z toho vyplýva záver, že základ dane vo výške 8991 Kčs, uvedený na výplatnej páske za marec 1991, je nepodložený.

Ak potom zamestnávateľ vyznačil na ELDZ za rok 1991 hrubý zárobok v celkovej výške 13 115 Kčs (3 912 + 2 712 Sk + 6 491), aj odvolací súd dospel k záveru, že údaje na ELDZ sú vyznačené správne a mal za preukázané, že odporkyňa hodnotila osobný vymeriavací základ navrhovateľky za rok 1991 v súlade so zákonom.

Z opravného prostriedku (žaloby) ďalej vyplýva námietka, že do rozhodného obdobia na zistenie priemerného osobného mzdového bodu navrhovateľke nemal byť zahrnutý rok 1992 a rok 1996 to z dôvodu, že v nich neodpracovala ani jeden deň, nemal v nich príjmy, z ktorých by platila odvody a bola evidovaná na úrade práce, pričom odporkyňa v rozhodnutí dobu evidovanej nezamestnanosti pred 01.januárom 2004 hodnotila správne.

Podľa § 63 ods.6 zákona č.461/2003 Z.z. rozhodujúce obdobie na zistenie priemerného osobného mzdového bodu sú kalendárne roky pred rokom, v ktorom boli splnené podmienky nároku na dôchodkovú dávku, s výnimkou kalendárnych rokov pred 1. januárom 1984, ak tento zákon neustanovuje inak. Z rozhodujúceho obdobia sa vylučujú obdobia, za ktoré patrí osobný mzdový bod podľa § 62 ods. 2 prvej vety alebo § 255 ods. 3 prvej vety, alebo obdobie dôchodkového poistenia, za ktoré nemožno určiť osobný mzdový bod, ak tieto obdobia trvali celý kalendárny rok.

Z citovaného ustanovenia vyplýva, že z rozhodujúceho obdobia sa vylučujú len obdobia poberania invalidného dôchodku, priznaného a vyplácaného Sociálnou poisťovňou, ak poberanie takého dôchodku trvalo celý kalendárny rok (§ 62 ods.2 veta prvá v spojení s § 60 ods.4 zákona č.461/2003 Z.z., alebo náhradná doba, uvedená v § 255 ods.3 veta prvá tohto zákona.

Doba nezamestnanosti sa do 31.12.2000 hodnotila ako náhradná doba podľa § 9 ods.1 písm. d) zákona č.100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení platnom do 31.12.2000. Od 01.01.2001 sa podľa § 9 ods.1 písm. d) zákona č.100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení platnom od 01.01.2001 ako náhradná doba hodnotí iba taká doba, po ktorú sa evidovanému nezamestnanému vyplácala podpora v nezamestnanosti.

Podľa § 255 ods.3 zákona č.461/2003 Z.z. za náhradnú dobu, ktoré sa hodnotia ako doba zamestnania získané podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004 a ktoré trvali celý kalendárny rok, patrí osobný mzdový bod vo výške 0,3. Ak sa kryjú tieto doby navzájom, patrí osobný mzdový bod vo výške 0,3 len raz. Ak tieto doby trvali len časť kalendárneho roka, osobný mzdový bod sa určí ako súčin pomernej časti osobného mzdového bodu a počtu dní týchto dôb. Pomerná časť osobného mzdového bodu je podiel osobného mzdového bodu patriaceho za tieto doby, ktoré trvali celý kalendárny rok, a počtu dní kalendárneho roka, v ktorom sa tieto doby získali. Pomerná časť osobného mzdového bodu sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor.

Z citovaného ustanovenia vyplýva, že ak v kalendárnom roku bol poistenec evidovaný na úrade práce čo aj jeden deň, v takom prípade už nejde o kalendárny rok, ktorý by bolo možné vylúčiť z rozhodujúceho obdobia podľa § 63 ods.6 zákona č.461/2003 Z.z.

Kalendárnym rokom sa rozumie obdobie od 01.januára do 31.decembra toho-ktorého roka.

Nebolo preukázané, že by navrhovateľka v namietanom období poberala invalidný dôchodok. Navrhovateľka taktiež nespochybnila, že ako uchádzač o zamestnanie bola evidovaná v roku 1992 iba od 01.01.1992 do 15.09.1992, teda spolu 259 dní. V období od 16.09. 1992 do 31.12.1992 nebola dôchodkovo poistená.

Taktiež v roku 1996 navrhovateľka v období od 01.01.1996 do 02.07.1996 nebola dôchodkovo poistená a v tejto dobe nebola ani evidovaná ako uchádzačka o zamestnanie. Evidovaná na úrade práce bola až od 03.07.1996 do 31.12.1996, teda spolu 182 dní.

Keďže doba evidencie na úrade práce v rokoch 1992 a 1996 netrvala celý rok, odporkyňa zahrнула roky 1992 a 1996 do rozhodujúceho obdobia na výpočet priemerného osobného mzdového bodu v súlade so zákonom. V súlade s § 255 ods.3 zákona č.461/2003 Z.z. určila aj hodnotu osobného mzdového bodu v roku 1992 a v roku 1996.

Navrhovateľka tiež namietala, že do rozhodujúceho obdobia na výpočet priemerného osobného mzdového bodu nemali byť zahrnuté ani roky 2000, 2001, 2006 a 2007, kedy mala v opatere rodičov a že odporkyňa tieto obdobia nesprávne hodnotila ako obdobie zamestnania (kód „A“), hoci malo byť vykázané pod kódom „Z“, teda ako doba osobnej starostlivosti o blízku osobu uznanú za prevažne alebo úplne bezvládnú v období od 01.01.1976 do 31.12.2000, resp. ako doba poberania peňažného príspevku za opatrovanie po 31.07.2006.

Z ELDZ, potvrdeného zamestnávateľom (Okresný úrad Galanta) vyplýva, že navrhovateľka bola nemocensky poistená ako dobrovoľný pracovník opatrovateľskej služby (§§ 80 až 93 vyhlášky ústrednej rady odborov č.165/1979 Zb. o nemocenskom poistení niektorých pracovníkov a o poskytovaní dávok nemocenského poistenia občanom v osobitných prípadoch) iba v období od 03.04.2000 do 31.07.2001 s hrubým zárobkom 18692 Sk v roku 2000, resp. 197X5 Sk v roku 2001. Uvedené obdobia sa v danom období považovali za dobu zamestnania podľa § 8 ods.1 zákona č.100/1988 Zb.

Z uvedeného vyplýva, že odporkyňa hodnotila dobu iba od 03.04.2000 do 31.07.2001 ako dobu zamestnania pred 01.01.2004 a tieto roky zahrнула do rozhodujúceho obdobia na výpočet priemerného osobného mzdového bodu v súlade s § 255 ods.1 a § 63 ods.6 zákona č.461/2003 Z.z.

V období od 01.08.2001 do 31.07.2006 sa obdobie poberania peňažného príspevku na opatrovanie nepovažovalo za obdobie zamestnania, resp. náhradnú dobu podľa zákona č.100/1988 Zb., ani za obdobie dôchodkového poistenia podľa zákona č.461/2003 Z.z. a navrhovateľka nepreukázala, že by v období od 01.01.2004 do 31.07.2006 bola dobrovoľne dôchodkovo poistená. Toto obdobie jej preto nebolo hodnotené ako doba dôchodkového poistenia v súlade so zákonom.

Obdobie poskytovania peňažného príspevku na opatrovanie sa podľa zákona č.461/2003 Z.z. v znení účinnom od 01.01.2004 do 31.07.2006 nepovažuje za dobu povinného dôchodkového poistenia.

V zmysle § 15 ods.1 písm. e) zákona č.461/2003 Z.z. v znení účinnom od 01.08.2006 je fyzická osoba s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na opatrovanie, povinne dôchodkovo poistená v rozsahu najviac 12 rokov, ak podala prihlášku na dôchodkové poistenie z dôvodu tohto opatrovania.

Odporkyňa preto obdobie od 01.08.2006 do 01.01.2007 mala vykázat po kódom „Z“, teda ako dobu poberania peňažného príspevku po 31.07.2006, nie ako obdobie dôchodkového poistenia zamestnanca po 31.12.2003. Toto pochybenie odporkyne však nie je závažné a nespôsobuje nezákonnosť jej rozhodnutia. Pre zaradenie rokov 2006 a 2007 do rozhodujúceho obdobia na výpočet priemerného osobného mzdového bodu je totiž podstatné, či išlo o obdobie dôchodkového poistenia.

Podľa § 61 zákona č.461/2003 Z.z. osobný vymeriavací základ je úhrn vymeriavacích základov za kalendárny rok, z ktorých sa zaplatilo poistné na dôchodkové poistenie (t.j. napríklad starobné poistenie).

Poistné na starobné poistenie za fyzické osoby uvedené v § 15 ods. 1 písm. e) platí od 01.08.2006 štát vo výške 18% z vymeriavacieho základu (§ 128 ods.5 v spojení s § 131 ods.1 písm. e/ zákona č.461/2003 Z.z.). Vymeriavacím základom je podľa § 138 ods.18 zákona č.461/2003 Z.z. v znení účinnom od 01.08.2006 do 31.12.2007 výška minimálnej mzdy zamestnancov v pracovnom pomere odmeňovaných mesačnou mzdou, ktorá platí k prvému dňu kalendárneho mesiaca, za ktorý sa platí poistné.

Z uvedeného vyplýva, že odporkyňa zahrnula roky 2006 a 2007 a v nich hodnotiteľné vymeriavacie základy do rozhodujúceho obdobia na výpočet priemerného osobného mzdového bodu v súlade § 63 ods.6 v spojení s § 61 zákona č.461/2003 Z.z.

Vzhľadom na uvedené dôvody odvolací súd považoval rozhodnutie odporkyne z 27.05.2010 za súladné so zákonom a preto rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods.3 v spojení s § 219 O.s.p. potvrdil ako vecne správny.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 224 ods.1 v spojení s § 250k ods.1 a § 250l ods.2 O.s.p. tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľka v odvolacom konaní nebola úspešná.

Odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že z dávkového spisu odporkyne vyplýva, že navrhovateľka, narodená 21.09.1950, podľa § 65 ods. 7, písm. c) zákona č.461/2003 Z.z. dovŕšila dôchodkový vek dňom 21.12.2008, a teda že splnila podmienky pre vznik nároku na starobný dôchodok, ktorý je inou dávkou ako predčasný starobný dôchodok). Má preto možnosť požiadať o priznanie starobného dôchodku podľa § 65 ods.1 zákona a to tri roky spätne. Z dávkového spisu odporkyne vyplýva, že na túto možnosť už navrhovateľka bola upozornená listom odporkyne z 26.07.201, ktorý jej bol doručený dňa 02.05.2010, napriek tomu však doteraz o priznanie starobného dôchodku nepožiadala.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.